

ana gibi yâr olmaz

DİB YAYINLARI

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI - 897

HALK KİTAPLARI - 212

Tashih
İsmail DERİN

Grafik & Tasarım
Emre YILDIZ

Baskı
Gurup Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
0312. 384 73 44

1.Baskı, Ankara - 2013

Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı: 10.01.2012/11

2013-06-Y-0003-897
ISBN: 978-975-19-5604-0
Sertifika No: 12930

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No:147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 295 72 93 - 94
Faks: 0 312 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel: 0 312 295 71 53 - 295 71 56
Faks: 0 312 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

Ana Gibi Yâr Olmaz

10

DİB YAYINLARI

İçindekiler

Modern Zamanlarda Annelik

Semra Demirkan

Teknolojik gelişmeler, tarih içinde birçok buluşun ve düşünce akımlarındaki gelişmelerin etkileşimi ve bilgi birikimi ile ortaya çıkmaktadır. Teknik ilerlemeler, insanlığın doğuşu ile birlikte söz konusudur. Ancak, Batı'da 18. yüzyılda sanayileşme devrimi ile başlayan ve günümüze kadar gelen dönemde, teknik gelişmeler ve ortaya koyduğu toplumsal olgular daha önceki dönemlere göre çok hızlı ve büyük ölçeklerde olmuştur. Hatta son yirmi yıl içindeki iletişim teknolojisindeki gelişmelerle birlikte bahsedilen bilgi toplumu döneminde teknolojik bilginin süratli değişiminin insan hayatını da etkilediğine şahit olunmaktadır. Bu gelişmelerin seyri Batı'dakinden farklı şekillerde olsa bile toplumumuzun derinden etkilendiği, hem temel kurumların hem de bireylerin hayat tarzına kadar toplumsal yapımızın farklılaştığı, önemsenmesi gereken bir husustur (Şadoğlu, Yaşar, Kadın Kimliği, 1997). Tüm bu gelişmeler günümüzün "modern zaman" olarak nitelenmesini gerektir-

miştir. Modern zaman, geleneğin önem ve değerini kaybettiği, yeni formlar alarak şekillendiği ya da farklılaştığı bir ölçüye de işaret etmektedir.

Kentleşme ve içi boşaltılan değerler

Ülkemizde 1950'li yıllarla birlikte yaşanan kentleşmenin kaotik ve istenmeyen sonuçlarından biri, değerlerin boşalmasıdır. Kırdan göçen insanın kendine ait olan kimliği, değerleri ve ideallerinin kentte karşılığını bulamaması nedeniyle ve tutunduğu değerlerle örtüşmeyen yapının daha baskın olmasıyla büyük bir çelişki ve gerilim yaşanmıştır. Bu gerilimle birlikte toplumsal yapımızda ortaya çıkan ve sosyolog Ogburn'un tabiriyle "kültürel boşluk" olarak tanımlanan bir olumsuz süreç yaşanmaktadır. Söz konusu sürece sebep olan kentleşme serüvenimiz, aslında bireyin toplumsal hayatta en önemli dayanaklarından olan değer ve değer yargılarının zamanla içinin boşalmasıyla ve tanımsızlaşmasıyla gelişen bir sürecin başlangıcıdır. Modern zamanlarda annelik bu durumdan etkilenen ve geleceğin toplum yapısını da etkileyecek olan önemli bir kilit noktasıdır.

Anne olmakla birlikte yaşanan duygu ve paylaşımlar evrensel bir özellik göstermektedir. Ancak ülkemizde kentleşme hızı ve yükselen tüketim beklentileriyle birlikte toplumumuzda yemek alışkanlıklarından giyim tarzına, vücut dilinden ruh üslûbuna, adabı muaşeret denilen görgü

kurallarına değin birçok önemli alanda bir değer kaybı yaşandığı gözlenmektedir. Bu da çocukluktan itibaren bireyleri güven bunalımına sokmaktadır. Günümüzde anneliğin ve aile kurumunun önemi ve değeri hususunda da bir kırılma yaşanmaktadır. Alain, diğer okullardan önce bir duygu okulunun gerekli olduğunu ve bu işlevi de ailenin yerine getirdiğini belirtmektedir. Şüphesiz bu duygu okulunun temelini anneden çocuğa aktarılan değerler oluşturmaktadır.

Aile hayatı çocuğa ilk duygusal dersleri verir. Anne, çocuğun babadan önce ilk eğiticisidir. O halde günümüz annelerinin çok dikkatli ve bilinçli hareket etmelerinin geleceğin sağlıklı toplumu için önemi ortadadır. Gençlik sorunları ile ilgilenen araştırmacılarımız, gençlere önceki nesilden değer aktaramama sorununun yaşandığı ve bunun tarih ve kimlik sorunu olan gençlerin yetişmesine vesile olduğu üzerinde ısrarla durmaktadırlar. Son yıllarda Batı toplumları, kapitalistleşme ve sanayileşme ile birlikte, anneliğin ve aile kurumunun zayıfladığı, bundan toplumun zarar gördüğü bilinciyle bu değerleri yeniden canlandırmanın yollarını aramaya başlamıştır. Bunun için çalışan annelere doğum sonrası uzun süreli ücretli izinler verilmiş ve esnek iş saatlerine dayalı mesai anlayışı getirilmiştir. Bunun nedeni; annenin çocuğuna daha çok vakit ayırarak çocu-

ğun fiziksel ve psiko-sosyal yönden en iyi şekilde yetişmesini ve annelik sorumluluğunda moral değerleri almasını sağlamaktır.

Günümüzde özellikle anneler tarafından dile getirilen önemli bir husus; çocukların anne karnında iken birçok bilgiyi öğrendikleri, dünyayı algılama ve çevrelerini keşfetmede kendi nesillerine kıyasla daha çabuk kavradıklarıdır. Yaşanılan çağın bilgi çağı olması ve bu dönemde çocukların bilişsel yapılarının gelişmeye açık olması kimseyi şaşırtmamaktadır. İki yaşındaki çocuğun cep telefonu, bilgisayar gibi iletişim araçlarını kullanabilmesi, doğduğundan itibaren teknoloji ile muhatap olmasındandır. Teknolojiyle birlikte doğan yeni neslin, teknolojinin dayattığı değerleri ve tarzları benimsemeleri ile birlikte yaşanılan yüzyılın en önemli çatışma alanlarından ve sonuçları bakımından geleceğimizi etkileyen olgulardan biri anne-çocuk etkileşimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüz anneleri "ateşten gömlek giymek" gibi ağır bir yükümlülük içindedir. Bir yandan toplumsal yapımızda kentleşmenin sancılı süreci, bir yandan kitle iletişim araçları ile bilgisayar ve internetin çocuk ve genç bireyler üzerindeki olumsuz etkisi ile birlikte değerlerin içinin boşalması veya yıpranması ile kimliksiz, bencil, örfüne, geleneğine yabancı bireyler yetiştirmeye uygun

şartların hasıl olduğu önemli bir gerçektir. Bu nedenle annelerin geleceğin teminatı olan çocuklarını yetiştirirken karşılaşabilecekleri tehlikelere karşı bilinçli ve bilgili olmaları önemlidir. Çocuğun, annesi ile olan etkileşiminde bir sorun yaşadığında, olay hakkında açıklama yapan, duygu ve mantık ölçülerini kullanan, ikna eden bilgili bir anneye ihtiyacı vardır. Ancak ülkemizde kadınlar arasında okuma yazma oranının dahi halen çok düşük olması, anne ile çocuğu arasındaki uçurumun daha da derinleşmesine yol açmaktadır.

Modernite ve annelik

İçinde sevgi, saygı, hoşgörü, merhamet, adalet, fedakârlık, dayanışma gibi duygu ve değerlerin hâkim olduğu bir aile yuvasını çocuklarına yaşatma görevi anne başta olmak üzere ebeveyne düşmektedir. Boşanmaların arttığı, evlenme oranlarının hayli düştüğü ülkemizde bu sorunların nedenleri ebeveynin sağlıklı model olmaması ve ailelerin çocuklarına yeterince sorumluluk vermemeleridir. Günümüzde kadınların çalışma hayatında yer almaları, değişen teknolojilerle farklılaşan sosyo-kültürel yapı, aile içi rollerin de değişmesi yeni hayat tarzlarından biri olan "bebeerkil aile" yapısını ortaya koymuştur. Bebeerkil aile yapısında ebeveynleri tarafından merkeze konan, aşırı bir sevgi ve hoşgörü gösterilen çocuk, diğer aile yapılarından (geniş aile, çekirdek

aile) farklı olarak bencil, şımarık ve sorumsuz yetişecektir. Psikologların belirttiğine göre; sınırsız ve kuralsız yetiştirilen çocuklar ergenlikte annelerine şiddet uygulamaktadırlar. Nöropsikiyatr Nevzat Tarhan modernitenin, annelik duygusunu zayıflatarak, sadece bencil istekleri peşinde koşan, yalnızca hoşlandığı şeyleri yapan ve anlık zevkleri düşünen bir nesil yetiştirdiğini belirtmektedir. Halbuki anne, çocuklarıyla ilişkisini doyasıya yaşarsa, çocuğun temel kişilik örgüsü sağlam olacaktır. Kadının annelik duygusu zaafa uğrayınca, çocuk istenmeyen bir biçimde yetişecektir. Tarhan'a göre modernizm, kadını özgürleştirirken, annelik bağını zayıflatmıştır (Prof. Dr. Nevzat Tarhan, Kadın Psikolojisi, 2005).

"Çoğumuz sahabelerin hayatlarını ezbere bilen, menkıbelerden bahseden, savaşları bir belgesel filmin ayrıntısından daha ayrıntılı anlatma yeteneğine sahip olan anneannelerin, babaannelerin torunları olma şansını yaşadık. Onlar bilge kişilerdi. Onlar sözlü kültürün temsilcileriydi. Yazılı kültürün aksine onlar, fikirlerini sözle açıklayanlardı ve onlar tecrübelerin ve sosyal tarihin aktörleriydi." (Edibe Sözen, Kadın Kimliği, 1996) Bu noktadan hareketle annelerimizden masal dinleyerek, anababalarımızla akrabayı ziyaret ederek kültürel değerleri içselleştirdiğimiz bir kuşak olarak kendi çocuklarımızla kıyaslandığında daha şanslı bir

nesil olduğumuzu söyleyebiliriz. Teknoloji sayesinde anlık değişimlerden ibaret olan bir dünyada çocuklarımızın zihninde kalıcı izler bırakmak konusunda en büyük sorumluluk annelere düşmektedir. Sözlü kültür-Yazılı Kültür-Dijital Kültür şeklinde tasavvur edilecek toplumsal değişim ekseninde yaşanan sıçramaların izleri modern zamanların anneleri ile çocukları arasındaki iletişim alanlarında görülmektedir. Dünya ile ilgili her şey, düşünce süzgecinden geçirilmeden bireylere yetişmektedir. Anne ve babaların dikkatini bu noktaya çekmek çok önemlidir.

İnsan Yetiştirme Sanatı: Annelik

Prof. Dr. Ali Akpınar

Peygamberler başta olmak üzere, Ahmed Yesevî, Hz. Mevlânâ, Hacı Bayram Velî, Yunus Emre gibi pek çok düşünürü dünya çapında ünlü yapan, onların insan yetiştirme sanatında mahir olmalarıdır. Bugün özellikle feminist söylemlerin etkisinde kalan insanımızın küçümsediği, basit gördüğü 'analık' da en önemli insan yetiştirme sanatıdır. Bugün bu sanatta mahir olan analar, çalışmayan kadınlar (!) arasında sayılarak küçümsenmektedir. Oysa toplumda en önemli ve en verimli işi anneler yapmaktadır.

Analık kurumuna lâyık olduğu değeri İslâm vermiştir. Kur'an ayetleri ve Peygamberimizin sünneti bu kurumun değerini anlatan açıklamalarla doludur. Arapça'da anne kavramı genel olarak 'ümm' kelimesiyle karşılanmıştır. Kur'an'ın ilk suresi olan Fatiha suresinin bir adı da Kitabın anası anlamına Ümmü'l-Kitab'tır. Mekke'den bahsedilirken Ümmü'l-Kurâ/Şehirlerin anası ifadesine

yer verilmiştir. Ümmet ve imam kelimeleri de bu kökten türetilmiştir. Peygamberimize, anasından doğduğu gibi temiz ve saf kalabilen anlamına ümmî denmiştir. Bereket kaynağı olduğundan, her şeyi ve herkesi bağrına bastığından kültürümüzde, yeryüzüne toprak ana adı verilmiştir.

Kur'an'da yer alan anne-baba hakkı ile ilgili ayetlerden birkaçı şöyledir:

"Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: "Rabbim! Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara acı." (İsra, 23-24)

"İnsana da, anne-babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi, onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) İnsana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır. Eğer hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığın birşeyi bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonra dönüşünüz ancak banadır. Ben de size yapmakta olduğunuz şeyleri haber vereceğim." (Lokman, 14-15)

Söz konusu ayetlerde, Yüce Allah kendisine ibadet ve kulluk yapılmasını emrettikten hemen sonra, ana-babaya iyilik ve ihsanda bulunmayı emretmektedir. Bu, ana-baba hakkının Allah hakkından hemen sonra geldiğinin ve ne kadar önemli olduğunun açık göstergesidir. Yine ayetlerin bize yüklediği görev; ana-babamıza öf bile dememememiz, onları incitecek hiçbir söz ve davranışta bulunmamamız; onlara sevgi, saygı ve ilgiyle yaklaşmamız ve en önemlisi onlara dua etmemizdir. Hatta onlar Allah'a şirk koşan kimseler olsalar ve bizi de müşrik olmaya zorlasalar bile, onlarla dünyada güzel güzel geçinmemizdir. Nitekim Hz. İbrahim'den bize yadigâr olarak Kur'an'da geçen ve Peygamberimizin yönlendirmesiyle her namazın sonunda okuduğumuz duada şöyle diyoruz: "Rabbimiz! Hesabın görüleceği günde beni, anamı-babamı ve tüm inananları bağışla!" (İbrahim, 41)

Peygamberimizin anne sevgisi

Doğmadan önce babasını, küçük yaşta annesini kaybedip yetimlik ve öksüzlüğü bütün versiyonlarıyla yaşayan Peygamberimiz, ana-baba hakkı, onlara ilgi gösterip saygı ve sevgi duyma ile alâkalı olarak şöyle buyurmuştur: "Ana ve babasının ihtiyarlık zamanlarında, bunlardan birine yahut ikisine yetişip de, bunlara gereken hürmet ve hizmette bulunarak cenneti hak edemeyen

kimsenin burnu yerlerde sürünsün! (Bu ifadeyi üç kere tekrar etmişti)."

Savaşa katılmak için kendisinden izin isteyen Muaviye b. Cahime'ye, annen sağ mı, diye sormuş ve şöyle buyurmuştur: "Sözlerime dikkat et! Annenin ayağı dibinde otur. Çünkü cennet oradadır. Annenin yanından ayrılma, çünkü cennet onun ayakları altındadır." (İbn Mace, Cihad, 6; Ahmed, III, 429)

Peygamberimiz, bu uyarıları yaparken kendisi de bu konuda bizlere en güzel örnekleri sunmuştur: Hudeybiyye umresine giderken Ebvâ köyüne uğramış, annesinin kabrini ziyaret etmiş, kabrini eliyle düzeltip ağlamıştı. Niçin ağladığını soranlara da şöyle cevap vermiştir: "Merhamet duygusu beni duygulandırdı da onun için ağladım." (Dimyâtî, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Suriye, 1996, s, 37; Köksal, İslâm Tarihi, II, 55; Aişe A. Bint Şâtî, Rasulullahın Annesi ve Hanımları, (Çeviren: İsmail Kaya), Konya, 1987, I, 158) Onun bu ziyaretinde anne hasreti ile dopdolu, vefalı bir evlât ve duygulu bir insan olduğunu görmekteyiz.

Sığındıkları mağaranın kapısı, yuvarlanan bir taşla kapanan üç adamın yaptıkları güzel şeyleri şefaatçi yaparak mağaradan kurtuldukları anlatılan hadiste (Buharî, Enbiya 50; Müslim, Zikir 100) adamlardan birinin ana-babasına yaptığı hizmeti vesile yapması ve onun akabinde yaptığı dua ile kurtulmuş olmaları oldukça dikkat çekicidir.

Doğumunda kendisini ilk olarak emziren Ebû Leheb'in cariyesi Süveybe'yi hiç unutmadı, Mekke'de iken onu ziyaret eder ve ona ikramlarda bulunurdu. Hicret edince Medine'den ona giyecek gönderirdi. Mekke fethinde onun oğlunun durumunu sorup araştırdı, onun da annesinden önce vefat ettiğini öğrendi (Dimyâtî, es-Sîretü'n-Nebeviyye, s, 33; Aişe A. Bint Şâtî, age, I, 161).

Sütannesi Halime Hatunu gördükçe "Ümmü Eymen, ehl-i beytimin hatırası!" "Benim annem, annemden sonraki annem" der, kendisine içten sevgi ve saygı gösterir, omuz atkısını serip üzerine oturtur, bir dileği varsa hemen yerine getirirdi. Hz. Hatice ile evlendiğinde, Halime Mekke'ye gelmiş, Peygamberimiz onu ağırlayıp kırk koyun ve bir deve hediye etmişti. Onunla şakalaşır ve ona latife yapardı. Bir gün Ümmü Eymen, beni bir deveye bindirsene, deyince; Peygamberimiz "Seni, bir deve yavrusuna bindireyim" diyerek ona takılmıştı. (Dimyâtî, es-Sîretü'n-Nebeviyye, s, 36; Muhammed Mehdî- Mustafa Ebunnasr, Nisâ Havle'r-Rasûl,Beyrut, 1995, s, 235-236; Köksal, age. II, 46-47, 167)

Mekke Fethinde Halime Hanımın kız kardeşini görüp sütannesini sordu, vefat ettiğini öğrenince ağladı. Süt teyzesine izzet ikramda bulundu, ayrıca 200 dirhem (nisap miktarı) para verilmesini emretti. Kadıncağız ona şöyle dedi: "Sen küçük-

ken de büyük iken de ne güzel kefil olunan, bakılansın!” (Köksal, age. II, 46-47)

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz:

Annelik, insan yetiştirme sanatıdır. Annelik, babalıktan en az üç adım önde gelir. Annemiz, pek çok şeyi kendisinden öğrendiğimiz ilk öğretmenimiz, zor zamanlarda kendimizi kucağına attığımız, yanımızda olmadığı zamanlarda bile anam deyip manevî kucağına sığındığımız şefkat meleğimizdir. Bugün toplumumuzda ağlayan analar var. O halde anaları ağlatanlardan olmamaya, onları senede birkaç gün değil her zaman, hayatlarında ve ölümlerinden sonra bile hoşnut etmeye gayret etmeliyiz. Zira cennet, anaların ayağı altındadır. Cennete giden yol, ananın rızasından geçmektedir. Her namazda okuduğumuz Rabbena duasında kendilerini andığımız anne babamızla sağlıklarında iyi geçinip onların duasını almaya çalışmalıyız. Anne baba olunca, çocuklarımızdan beklediklerimizin daha fazlasını anne babalarımıza yaparak onlara örnek olmalıyız.

Unutmayalım ki anne baba hakkı ve sevgisi, onları huzur evlerine mahkum ettikten sonra, orada onları ziyaret etmekle ödenmeyecek kadar büyük bir hak, engin bir sevgi ve saygı selidir. İnsanı en güzel bir şekilde yaratmış olan Yüce Allah, ona akıl denen nimeti vererek onu bütün yaratıklardan üstün kılmıştır.

Anne Hakkı Ödenmez

Prof. Dr.Mehmet Soysaldı

İnsanı en güzel bir şekilde yaratmış olan Yüce Allah, ona akıl denen nimeti vererek onu bütün yaratıklardan üstün kılmıştır. İnsanın mükemmel bir şekilde yaratılıp, diğer varlıklardan üstün kılınarak dünyaya gönderilmesinin bir gayesi vardır. İşte insanın bu gayeyi bilip o doğrultuda bu dünyada yaşaması gerekir.

İnsanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi, kâinatın yaratıcısını tanımak ve O'na iman edip ibadet etmektir. Zira Yüce Allah, "Cinleri ve insanları yalnızca (Beni tanımaları ve) Bana kulluk etmeleri için yarattım." (Zariyat, 56) buyurmaktadır.

Demek ki insanın yaratılış gayesi; Allah'ı tanımak, O'na iman edip kuvvetli iman ile varlığını ve birliğini tasdik etmektir. Bütün peygamberler, insanlara önce bu esası tebliğ etmişler ve bu inanç etrafında insanların birleşmeleri için uğraşmışlardır.

Allah'a kulluk ve ibadetten sonra insanın ikinci olarak, Allah'ın yarattıklarına karşı olan görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir. Yaratıklar içinde insana en çok yakın olan ve insan üzerinde en çok hakkı bulunan, anne ve babadır. Çünkü Allah Teâlâ, onları insanın var olması için sebep kılmıştır.

Yüce Allah, bir başka ayetinde bizleri, anne-babaya saygı konusunda şöyle uyarmaktadır. "Biz insana, 'anne ve babasına' iyilikle davranmasını tavsiye ettik..." (Ahkâf, 15)

İnsan, anne ve babasına karşı "öf" bile demeyecek kadar saygılı ve hürmetkâr bir üslûp içerisinde olmalıdır. Alabildiğine alçakgönüllü, anlayışlı ve onlara daima güzel söz söylemelidir. Onlar kendisini yetiştirip büyütürken nasıl emek verdilerse, yaşlılığa eriştiklerinde de, kendisi onlara karşı aynı sabrı ve şefkati gösterebilmelidir.

Sevgili Peygamberimiz de anneye ve anne sevgisine özel bir önem vermiş, cenneti anaların ayaklarına sermiş, vaktinde kılınan namazdan sonra Allah'a en sevimli işin anneye iyilik etmek olduğunu; Allah'ın rızasını kazanmanın, cennete ulaşmanın en kestirme yolunun anaya hizmetten ve anneyi gereği gibi sevmekten geçtiğini bildirmiştir.

Anne sevgisi, sevgilerin en güzelidir. Anneler, ömür boyu sevgiye, saygıya, hizmete ve hürmete layık olan en yüce varlıklardır. Anne; bağlılığın, fedakârlığın, cömertliğin, karşılık beklemeden vermenin ve sevmenin sembolüdür. Anne ilâhî rahmete benzer. Hep verir, fakat karşılık beklemez.

Dinimizde anneye hizmet, babadan önce gelir. Ebu Hüreyre (r.a.)'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte ashab-ı kiramdan biri Peygamberimize gelerek:

- Ey Allah'ın Resulü! İnsanlar arasında iyi davranmama en çok layık olan kimdir? dedi. Peygamberimiz (s.a.s.);

- Annendir, buyurdu. Adam;

- Sonra kim? dedi. Peygamberimiz (s.a.s.);

- Annendir, buyurdu. Adam;

- Sonra kimdir? dedi. Peygamberimiz (s.a.s.) yine;

- Annendir, buyurdu. Adam;

- Sonra kimdir? diye sordu. Peygamberimiz (s.a.s.);

- Sonra babandır, buyurdu. (Buhârî, Edep, 2; Müslim, Birr, 1)

Hz. Peygamber (s.a.s.), bu hadis-i şerifte, anne hakkının babanınkinden üç misli daha fazla olduğunu bildirmektedir.

Çünkü anne çocuğunu nice güçlüklerle dokuz ay karnında, sonra kucağında taşımış, iki yıla yakın onu emzirmiş, uzun süre ona bakmıştır. Öyle ki, yememiş yedirmiş, içmemiş içirmiş, giymemiş giydirmiştir. Eğer annesi ona böyle bakmasa, belki de canlıların en geç gelişeni olan zayıf insanın güçlenmesi; kendisini yönetecek, koruyacak duruma gelmesi mümkün olamaz.

Anne hakkı o kadar büyüktür ki, kişi sırtında annesini hacca götürse bile yine hakkını ödemesi mümkün değildir, denir. Burada anne hakkı ile ilgili asr-ı saadette cereyan eden bir olayı nakletmek istiyorum:

Peygamber Efendimiz zamanında Alkame adında bir genç vardı. Hep taat üzere olup, yaz-kış oruç tutar, geceleri sabaha kadar ibadet ederdi. Bir gün fenalık geçirdi. Dili tutuldu. Resûlullah'a haber verdiler. O da Hz. Ali ve Ammâr bin Yâsir hazretlerini Alkame'ye gönderdi. Kelime-i şehâdeti söyletmek için çalıştılarsa da dili dönmedi. Hz. Ali Efendimiz, Hz. Bilâl-i Habeşi'yi Resûlullah Efendimize gönderdi, durumu bildirdi. Resûlullah Efendimiz;

- Alkame'nin anası, babası var mı? buyurdu.

- Yaşlı bir anası var, dediler.

- Annesini buraya getirin, buyurdu. Getirdiler.

- Alkame'ye ne oldu, anlat! Seninle geçinmesi nasıldır? buyurdu. Annesi şöyle anlattı:

- Yâ Resûlallah! Çok iyidir. Zahiddir. Hep ibadet ve taat üzeredir. Ama ben ondan razı değilim...

Resûlullah Efendimiz; "Dilinin tutulması bu yüzdendir. Ona hakkını helâl et de dili açılsın." buyurdu.

- Ey Allah'ın Resulü! O benim hakkıma çok riayetsizlik etti. Hakkımı helâl etmem, dedi.

Resûlullah Efendimiz; "Ey Bilâl! Eshâbı topla. Etraftan odun toplasınlar, Alkame'yi yakacağız. Çünkü, annesi ondan razı değildir, buyurdu. Annesi;

- Yâ Resûlallah! Benim oğlumu, benim gözümün önünde mi yakacaksınız? Kalbim buna nasıl dayanabilir? dedi. Resûlullah Efendimiz;

- Cehennem ateşi, dünya ateşinden çok daha kızgın ve yakıcıdır. Sen ondan razı olmadıkça, onun hiçbir taatı makbul değildir, buyurdu.

Kadın feryat etti:

- Yâ Resûlallah. Ben ondan razı oldum. Hakkımı ona helâl ettim, dedi ve eve gitti. Eve gidince; Alkame'nin sesini duydu. Kelime-i şehadet söylüyordu. Dili açılmıştı. Aynı gün vefat etti. Resûlullah Efendimiz, cenaze namazını kıldırdı. Defnettiler.

Dinimiz, Allah'a ibadetten sonra anne ve babamıza iyilik etmemizi, hayır dualarını almaya vesile olacak davranışlarda bulunmamızı emrediyor. Onlara yapacağımız hizmet Allah'ın rızasını kazanmamıza vesile olacaktır.

Ne mutlu, annelerini, lâyıkıyla sevenlere; onları her zaman hatırlayanlara, annelerine en güzel şekilde hürmet ve hizmet edenlere, annelerinin hayır dualarını alıp dünya ve âhiret mutluluğuna erebilenlere.

Ben Bir Anneyim

Rahime Beder Şen

Annelik dünyanın en kutsal görevi olduğu kadar, en zor işidir de. Annelik, öğretilmeden yapılan zor bir zanaattır. Çocuğun hayatında birinci derecede önemli rol oynayarak ona kişiliğini kazandıran, kimliğini oluşturan anne, aslında içinde yaşadığı toplumun yapısını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle çocuğun ilk okulu evidir, hayatında birinci derecede önemli rol oynayan ilk öğretmeni de annesidir.

Dünyaya yeni bir canlının gelmesine aracı olmak, yani anne olmak büyük mesuliyettir. Anne; bağlılığın, fedakârlığın, cömertliğin, karşılık beklemeden vermenin ve sevmenin sembolüdür. Toplumsal açıdan bakıldığında ise annelik, ömür boyu sevgiye, saygıya, hizmete ve hürmete lâyık önemli bir statüdür. Eğer anneler bu bilinçle yola çıkarlarsa çok zahmetli olan çocuk yetiştirmek büyük ölçüde kolaylaşacaktır.

Hiçbir canlı yavrusu, yeni doğan bir bebek kadar bakım ve korunmaya muhtaç değildir. Bebek anne karnında iken sıcaklığını, sevgisini, heyecanını, kaygısını, kalp atışlarını algıladığı annesini doğduktan sonra da algılamak ihtiyacındadır. Anne ile temas, anneden görülen sevgi ve şefkat çocuk için büyük önem taşır. Bu nedenle annelik yürek ister, emek ister, zaman ve özveri ister, en önemlisi de bilgi ve eğitim ister. Ayrıca annelik, psikolojik ve duygusal olgunluğu ve hazır bulunuşluğu gerektirir.

Yapılan araştırmalar, gebeliğin son aylarından itibaren çocuğun duygusal belleğinin olduğunu ve çocuğun sevilip sevilmediğini, istenip istenmediğini belleğine kaydettiğini göstermektedir. Beynimiz düşünceleri ve bilgileri hafızamıza kaydettiği gibi duygularımızı da kaydeder. Çocukluk dönemlerinde de sevilip sevilmemek, istenip istenmemek çocuğun beynine sürekli yazılır. Çocuk bir yaşına kadar konuşamaz ama duyduklarını sürekli olarak kaydeder. Çocuk, doğduktan sonra kendisini annesinin bir parçası olarak görür. Onun için en önemli varlık annesidir. Çocuğun dünyasına "diğerleri"nin katılması ise çok daha sonra gerçekleşir. Yani bu dönemde annenin ilgisini, şefkatini hissetmesi kişilik gelişimi açısından çok önemlidir.

Ailede annenin en önemli rolü ve sorumluluğu; çocuğu yaşama hazırlaması, beslenmesine ve eğitimine özen göstermesidir. Anne ile çocuk arasında tamamen özel bir ilişki biçimi/bir kaynaşma vardır. Bebek dış dünya ile ilişkisini annesi aracılığıyla kurar ve onun varlığı içinde yer alır. Anne, bebeğine gereksinimlerini karşılamayı, gerilimlerini yatıştırmayı öğretir. Çeşitli durumlarda bir anlam elde etmeyi bebek annesinden öğrenir ve kendini tanıma fırsatı bulur. Anne, dünyada çocuğun güven kaynağı, huzuru, referans merkezi ve birincil yakınıdır. Bilişsel anlamda süreklilik gösteren bir sevgi nesnesidir. Kısaca, bebek için annesi, varlığının temel ögesi ve yaşamda rehberidir. Çocuğun yaşamda yer alma biçiminin büyük ölçüde anneye bağlı olduğu söylenebilir.

Anne çocuk ilişkisi, dilin yapısının ve özelliklerinin öğrenilmesinde ve özellikle çocuğun iletişim yeteneğinin gelişmesinde de çok önemlidir.

Çocuğun kişilik gelişimi ve duygusal gelişimi açısından ilk dört yılda annesiyle duygusal alışveriş ve paylaşım içinde olması, kendisini güvende hissetme ihtiyacını karşılamanın en kolay ve en emin yoludur. Çocuk kendini güvende hissetmezse bir tehdit altında olduğunu zanneder, korkar ve strese girer. Çocuk tarafından annesi, "sığınılacak bir liman" olarak görüldüğü için annenin varlığı çocuğun kendisini güvende hisset-

mesini sağlar. Hatta halk arasında annesinden ayrı kaldığı için huysuzlaşan, ağlayan bebeği sakinleştirmek için annesinin bir eşyası koklatılır. Çünkü annesinin kokusunu alan çocuk sakinleşir ve bu koku, çocuğun kendisini güvende hissetmesini sağlar. Gerçekten de anne çocuk ilişkisi güven duygusunun oluşmasında hayati öneme sahiptir. İdeal olan, ilk ilişkinin anneyle kurulması, annenin olmadığı durumda annenin dışında başka biriyle de kurulmasıdır. Çocuk annesine bağımlıdır. Ancak kendisiyle aynı yoğunlukta, aynı şekilde ilgilenen bir başka kişiyi de benimsemesi mümkündür. Annenin çalışması halinde güvenilir ve sürekli bir bakıcı çocuğun güven duygusunun gelişmesi ve zedelenmemesi açısından önemlidir.

Çocuk beş altı yaşına (okul dönemine) kadar anneye bağlıdır. Kişiliğini annesine bağlı olarak kurgular. Annenin çocuk okul çağına geldikten ve çocukta gerçeklik kavramı geliştikten sonra çalışmaya başlaması çocuk açısından önemlidir. Fakat ülkemizde annelik izni konusu hâlâ çözümlenmemiş bir sorundur. Ayrıca küçük çocuğu olan kadınların yarım zamanlı çalışabilmelerine ilişkin bir çalışma kanununun geliştirilmesi ülkemizin geleceği açısından önemli görülmektedir.

Sağlıklı bir anne çocuk ilişkisinde güven ve koruma bağından sonra adım adım anne çocuğun

özgürlüğünü tanımalıdır. Anne çocuğunu olduğu gibi koşulsuz kabul etmeli, onu işitmeli ve gerçekten dinlemelidir. Çocuğun kendisinden farklı bir birey olduğunu kabul etmelidir. Bu, çocuğun hiçbir davranışına karışılmayacağı ve tamamen özgür bırakılacağı anlamına gelmez. Aksine anne çocuğa sahip çıkmalı, güven duygusu vermeli, sağlıklı aidiyet duygusu da kazandırmalıdır. Sıkmadan kontrol etmelidir. Sağlıklı anne çocuğunun gereksinimlerinin her zaman farkındadır. Çocuğu gelişimi boyunca yüreklendirmek gerekir. Anne çocuğun kendi dünyasını keşfedebilmesi için izin vermeli, sevgisini tehdit aracı olarak kullanmamalıdır. Annelik, çocuğa sorun çözme becerisini kazanmayı, kaygıyla başa çıkmayı da öğretmektir. İçinde bulunulan anı yaşamayı, hedefe odaklanmayı, hayattan zevk almayı da anne çocuğuna model olma yoluyla öğretmelidir.

Anne, değer ve kültürel mirasın da taşıyıcısıdır. O, kendi değerlerine göre yaşayarak, model oluşturarak ve kişisel bütünlük içinde davranarak çocuklarına değerlerini öğretir. Annelik her davranışa dikkat etmeyi gerektirir. Çünkü çocuk için en etkili model annedir. Özellikle kız çocuğu için anne modeli çok önemlidir. Geleneklerimizde "Anasına bak kızını al..." şeklinde yerleşen anlayış bunun bir yansımasıdır.

Toplumumuzda anne imgesi, herkesin gözünde sabırlı, hoşgörülü, verici, fedakâr, güler yüzlü, kendini hiç düşünmeyen, sadece çocuğunu ve başkalarını düşünen; çocuk bakımı, eğitimi, psikolojisi hakkında her şeyi bilmesi gereken, bilmesi beklenen, kocaman yürekli, hiç kızmayan, sinirlenmeyen süper kadınlar halinde canlanır. Oysa anneler de insandır. Bunun için annelik yaparken de kadının kendisini unutmadan, varlığına haksızlık etmeden, yaşamdan zevk alarak yapması çok önemlidir. Çünkü mutlu anneler mutlu çocuklar yetiştirir. Çocuklarını mutlu insanlar olarak yetiştirmek annenin en önemli görevi ise kendisine zaman ayırmak ve değer vermek de annelerin görevi olmalıdır.

Çocuğu hayata hazırlarken annenin tutumu çok önemlidir. Anne çocuğun içinde bulunduğu psiko-sosyal gelişim dönemine ait özellikleri bildiği takdirde çocuğu ile iletişiminde sorun yaşamayacaktır. Çocuk hayata hazırlanırken aşırı koruma altına alınmamalı, kaldırabileceği gerçekler anlayabileceği bir dille onunla paylaşılmalıdır. Bu, çocuğun kendisini önemli hissetmesini sağlar. "Annem yaşananları benimle paylaşıyor, demek ki ben onun için önemliyim" diye düşünür.

Anne çalışsa da çalışmasa da çocuğuyla geçirdiği zamanın kaliteli olmasına dikkat etmelidir. Kaliteli zaman geçirmek bütün ilişkiler için ge-

reklidir, fakat anne çocuk ilişkisi açısından daha da önemlidir. Kaliteli zaman geçirmek, "nitelikli ve sürekli beraberlik" kurmaktır. Birlikte geçirilen süre içinde anne ve çocuk arasında duygu alışverişi yaşanır ve öğrenme gerçekleşir. Bu da anne ve çocukta psikolojik doyuma neden olur.

Günümüzde değişen yaşam ve tüketim anlayışı, çağın getirdiği yeni ihtiyaçlar bir yandan kadının ekonomik yaşamdaki rolünü artırırken diğer yandan annelik kimliğini de zorlamaktadır. Kadınların iş yaşamı içinde daha etkin yer almaları çocuklu kadınlar için kimi zaman bazı problemleri de beraberinde getirmektedir. Geleneksel yapıda aile içinde baba, otoriteyi sağlayan, ekonomik koşulları hazırlayan kişi rolündeydi. Çocuğun bakımı, duygusal ve sosyal ihtiyaçları anne tarafından yerine getiriliyordu. Endüstrileşme ve kentleşme ile birlikte ise aile yapısı değişmiş ve çekirdek aile giderek yaygınlaşmıştır. Buna bağlı olarak da aile içi roller ve ilişkiler farklılaşmaktadır. Özellikle kentlerde çekirdek ailelerde kadınların giderek artan oranlarda çalışma yaşamına girmelerinin ailede geleneksel rol kapsamındaki annelik ve babalık rolünü de değişime uğrattığı görülmektedir. İlişkiler bağlamında ise ebeveyn ve çocuklar arasında daha yakın ve çocuğu merkeze alan bir değişme yaşanmaktadır. "Bebeerkil aile" modeli denilebilecek bu aile yapısında çocuğun merkeze

alınması, gelecekte çocuğun kişiliğinde silinmesi zor olumsuz izler bırakabilir.

Anne, çocuğuyla ilişkisinde sevgisinin yanı sıra bir otoriteye de sahip olmak durumundadır. Ancak bu otorite, sevgiyle ve şefkatle bağdaşmalıdır. Çocuk otoriteyi ve kurallara uymayı ilk kez annesi aracılığıyla öğrenir.

Çocuğun çevresindeki eşya ve olaylarla kurduğu ilişki de annesi tarafından gösterilen ilişki biçimine göre oluşur ve şekillenir. Çocuk annesinin gözetimi ve denetimi altında yakın çevresini keşfeder. Annesinin hareketlerini ve etkinliklerini izleyerek nasıl davranılacağını ve yaşanacağını öğrenir. Böylece çocuk dünyayı annesinin açıkladığı biçimde görür, algılar, tanır ve öğrenir.

Anne, çocuklarının cinsel kimlik konusunda bilinçlenmelerinde de öncüdür. Kız çocuk için ilk örnek, erkek çocuk için ise, ona değer kazandıran karşıt bir imgedir. Anne, tutumları ile kızına kadınlığa özgü koşulları sevdirir. Annenin, çocuğunu her türlü dış etkilere ve tehlikelere karşı koruması, çocuk tarafından hoş, sevimli ve yaşamsal bir şey olarak hissedilir ve annenin sığınılacak bir kişi olarak algılanmasına yol açar. Böyle bir anneden yoksun ve korumasız olmak ise, çocuklarda bunalıma yol açabilir.

Çocuğun güven içinde büyümesinden büyük ölçüde sorumlu olan da annedir. Bu duygu, erkek

çocuğa, annesinden farklı bir kişi olarak kendini gösterme, ortaya koyma imkânı verir. Onu girişken bir kişi olmaya iter ve onun baba modeline yönelmesini sağlar. Kız çocuğu ise annesine benzemeye çalışır ve onu model alır. Bu açıdan da annelik ciddiye alınması gereken bir görevdir.

Anne, çocuğa sürekli duygusal kaynaşma imkânı sağlasa da, duygu ve otorite arasında denge kurarak geleceğin yetişkinleri olacak çocukların üstleneceği rolleri belirlemek ve çocukların sorumluluk almalarını sağlamak zorundadır. Çünkü gerçek rol kavramı ve bu role dayalı davranışlar, çocuklukta ve yetişme çağında anne-babadan öğrenilir. Sergiledikleri tavır ve roller çocukların ve gençlerin rollerle ilgili olarak edineceği bilgilerin kaynağını oluşturmaktadır. İster kız, ister erkek çocuk olsun evle ilgili faaliyetlere katılmak bireysel gelişimi hızlandırır, onları yetişkin rollerini üstlenmeye hazırlar. Çocuklukta edinilen deneyimler, ileride kuracakları ailelerinde olduğu gibi, toplumda da üstlenecekleri roller için bir basamaktır.

Ülkemizin hızlı bir toplumsal değişme sürecinde olması aileye ve dolayısıyla anneye geniş ölçüde yansımaktadır. Anneler de bu hızlı değişim karşısında çocuklarına rehber olmakta zorlanmaktadırlar. Çocukların yetiştirilmesinde karşılaşılan sorunların en aza indirilebilmesi, roller ve sorum-

lulukIar açısından sağlıklı ve işbirliğine dayalı bir ortamın oluşturulabilmesi anne ve babaların eğitimi ile mümkündür.

Sonuç olarak, aile kurumunun zayıfladığı ve iletişim teknolojilerinin baş döndürücü bir hızla geliştiği günümüzde annenin görev ve sorumlulukları daha da önem kazanmıştır. Çünkü gelecek nesilleri yetiştiren annelerin çocuklarının bu değişimden asgari düzeyde etkilenmelerini sağlayabilmek için bilinçli, donanımlı, nitelikli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Bunun yolu da yaşam boyu eğitimden geçmektedir. Ancak bu sayede sevgi dolu, inançlı, hoşgörülü, insanlara saygılı, kimlik ve kişilik sahibi, olumlu kişilik özellikleri gösteren, değerlerine bağlı, özgüveni yüksek, çevre bilincine sahip, duyarlı, barışçıl, üretken, bağımsız düşünebilen, etkili insanlar yetiştirilebilir.

Dokun Yüreğime

Abdulbaki İşcan

Güneşin doğduğu yer, olmaz mı ki senin beklediğin kadar, seni de bekleyen.

Güneşin battığı yer, saklan, saklanabildiğin kadar karanlıklarla.

Bulunmaz mı ki sana bir yoldaş; arkadaşım olsun, sırdaşım olsun.

....

Bu ilkbahar gecesinde merhametsiz bir acı sardı yine her yanımı.

Hüznün kırılgan çizgileri her geçen gün çehremde sabırsız bir şekilde kendini biraz daha gösterirken, nereden konduğu belli olmayan minicik tebessümler de dudaklarımın kenarında yerini almış. Masalımsı bir anlatımın hâkim olduğu sözlerim, gerçek ya da gerçek olmayanın ayrımından bile habersiz. Kimi zaman yemek yediğinizde anlıyorsunuz yaşlandığınızı, yemeği üstünüze dökmeden kaşığı ağzınıza götürmek zorlaşıyor.

Ayaklarınız basamakları yavaş yavaş çıkarken dizleriniz titrediğinde, tutunmak için bir şeyler aradığınızda, nefesiniz daraldığında ya da konuşmak için birilerini beklediğinizde yaşlandığınızı anlıyorsunuz.

Yıllar çok çabuk geçiyor, her şey çok çabuk eskiyor; sokaklar, şehirler, evler, duvarlar hatta akasyalar bile...

İnsanlar da eskiyor biliyorum, belki yaşlanıyorlar demek daha doğru, hayatın akışkanlığına hiçbir şey dayanamıyor çünkü.

Eski zamanlar, eski mekânlar, eski insanlar... Bir çizgiyi tamamlayan ve geride kalan noktalar gibi.

Ve eskimeyen bir yüz yalnızca hafızamda kalan.

Evet, yaşlandım artık, bıraktığın gibi değilim, unutkanlığım bu yüzden, ayaklarımın titremesi, saçlarımın dökülmesi bu yüzden.

Çoğu kez yalnız kalma isteğim de bu yüzden.

Okyanusun ortasında başıboş bırakılmış bir yelkenliye benzemiyor hayat, lâkin avare gönlüm seni arıyor köşe bucak.

Kim umutsuz bir beklemeden ibaret sanır ömrü dolduran bu hasreti?

Özlem dedikleri şey buysa eğer, ne kadar acı Ya Rabbi.

En karanlık gecelerimi süsleyen düşler, ayaklarımın bağı umutlarım, sancılarım, gördünüz mü rüyalarımın sahibi periyi.

Eğer gördüyseniz söyleyin: Seccaden halen kapı arkasında duruyor, doksan dokuzluk tespihin duvarda hâlâ asılı, deyin.

Üzerinde altın sarısı işlemelerin olduğu kırmızı kaplı büyük boy Kur'an'ın da bıraktığın yerde.

Ördüğün eldivenlerse yıpranalı çok olmuş, çorapları da giyemiyor, deyin.

Lâkin elleri artık üşümüyor, ayakları buz kesmiyor, deyin.

Yıldızlara verdiğimiz isimlerden, bulutlara çizdiğimiz şekillerden bir dünyanın esiriyim şimdi, akasyalar çiçeklerini kaç kez açtı, kaç kez döktü bilmem.

Tülbendinin rengi gibi beyaz bir gece miydi içinde kıvrandığım, yandığım; yoksa yüzüne saçak saçak dökülen dantel işlemelerin esintisi miydi beni hüzne boğan. Ellerin miydi avuçlarıma sıcaklığını bırakan, ninnilerin miydi, neydi kulaklarımdaki dinmeyen fısıltı.

Kucağına uzanıp da yanık türküler söyleyemediğim, dizlerinde uyuyup da rüyalara dalamadığım, doyuncaya kadar sarılamadığım. Renklerden en çok sarıyı sevdiğini bilirdim, en sevdiğin rengin

dünyasındayım şimdi. Bütün ağaçları da akasyaya benzetirdin, en sevdiğin ağacın dallarında hayat buluyorum sanki.

Yeşersem, boy atsam, beni gezdirdiğin topraklarda, akasyalarla bezesem her yeri, yapraklarım olsa teninin renginde, köklerim sana benzese, ta derinlere uzansa. Bir seher yıldızı olsam, gözlerinde yer bulsam, kirpiklerini her kapayıp açtığında beni bulsan, gülümsesen, rüzgârın olsam, yanı başında salınsam.

...

Yıllar çok çabuk geçiyor biliyorum, her şey çok çabuk eskiyor.

Gözlerini arıyorum, yıpranmış aynanın karşısında, hayatıma lezzet veren tadı arıyorum, bağdaş kurup oturduğumuz sofralarda.

Uyuyamıyorum,

Geceleri sevmem o yüzden belki de, o yüzden yıldızlara olan aşinalığım.

Sen varken her şey daha güzeldi, umutlar yüreğimde boy boy yeşerirdi, seninle daha bir başka gülerdim, seninle küçük şeyler ne de mutlu ederdi beni. Bir gülüşünle dahi yeniden doğardı güneş dünyama.

Gecelerin kokusu sindi üzerime...

Ve akasya ağaçlarından oluşan bir sınır çizgisinin içerisinde rengarenk çiçeklerle bezeli bir bahçe gibi gördüm ve öyle bildim hayatı. Anlamamıştım ağaç niye kurur, çiçek niye solar, güneş niye batar. Bahçem neden bu kadar büyük, gökyüzü niye bu kadar geniş, gecelerdeki bu aydınlık niye; anlamamıştım, anlayamazdım ki yokluğunu yaşamadan.

Zaman akıp gidiyor akasya dallarında, sonra savruluyor yapraklara takılıp dört bir yana.

Yanı başımda Kur'an okuduğun günleri hatırlıyorum, bir de uzunca namaz kılışını.

Ne de mutlu uyurdum, sen dua ederken, bana, kardeşlerime, babama ve tüm insanlara.

Üzerimi örten ellerinin hasretindeyim hâlâ,

Evden her çıktığımda okuduğun dualarının hasretindeyim.

Bir kuş olsaydım, konsaydım kına kokulu saçlarına.

Bir bulut olsaydım, ayrılmasaydım senden.

Bir nefes olsaydım, karışsaydım sesine,

Gül olsaydım, çiçek olsaydım, sen koksaydım, sana açsaydım.

Kırık dökük hikâyeler ayrı bir ahenkle geçer düşlerimden, adınla başlayan şiirler dudaklarımın arasında gidip gelir. Kucağımda iyice belirginleşir, parıldar küçük yıldızlar, yağmur yağar üzerime damla damla.

Yağmurla gelen sensin, yıldızlarla parlayan sensin.

Gelen her gece sensizliği haykırır yüzüme.

Güneşle doğan sensin, güneşle batan sensin.

Kurak tarlalara çiçekler dikerim, güllerim boynu bükük değildir. Başaklar nazlı nazlı salınır el değmemiş topraklarda, sesin karışır adını fısıldayan rüzgâra...

Bir kez daha yavrum de dokun yüreğime...

Dokun düşlerime, umutlarıma, üzüntülerime.

Dokun yalnızlığıma.

Dokun ki artık ağlamayayım.

....

Bir gün, korkularımı, endişelerimi ve acılarımı geride bırakacağım.

Hüzünlerimden uzaklaşacağım.

Güneşin battığı yerden ayrılacağım.

Doğduğu yere gideceğim.

Çocukluğumu, gençliğimi, sevinçlerimi, özlemlerimi alacağım yanıma.

Göğsüme sıkıştıracağım onları ve elimi sana uzatacağım.

Anneciğim ben geldim diyeceğim.

....

Toprak, bulunmaz mı ki senin beklediğin kadar seni de bekleyen.

Yoldaşım olsun, sırdaşım olsun.

Ana... Milleti Yoğuran Mukaddes El

Dr. Ömer Menekşe

"Toprak, tohuma ana; kaynak çağlayana;

Havva insanoğluna; Meryem bir Ruh'a;

Âmine bütün bir hakikate, varlığın sırrına, sırların özüne..."

Anadır, fedakârlığın, cömertliğin, karşılık beklemeden vermenin ve sevginin sembolü...

Anadır, Kur'an ifadelerinde kutsileşen, Peygamberimizin dilinde yüceleşen, merhameti, çileyi, sabrı ve fedakârlığı aşk haline getiren…

Anadır, duası kabul olan, hoşnutluğu cennet yolunu açan…

Anadır, yüce dinimizin, özel bir yer verip mutluluğun en üst noktası olan cenneti ayakları altına serdiği…

Anadır, vaktinde kılınan namazdan sonra kendisine yapılan iyiliğin en sevimli iş olduğu bildirilen, Allah'ın rızasını kazanmanın, cennete ulaşmanın yollarından biri olduğu belirtilen...

Anadır, bir milleti yoğuran mukaddes el, toplumun ilk hücresini teşkil eden yuvanın kurucusu…

Evlât, ananın vücudundan bir parça, kucaklarda 'gönül yakan sevgili', emekleyen yumurcak ve nihayet birbirini takip eden ayrılışlarla, ana için sineyi yakan bir kor, kalbe saplanan bir mızrak...

Gelişme dönemi, tahsil hayatı, askerlik çağı, bunların her biri, ananın yüreğini ağzına getiren bir ızdırap dönemeci. Ana, her zikzakta bir sürü gözyaşı döker: Yavrusunun okuma ayrılığına, evlilik ayrılığına ve askerliğine... O, daima buhurdan gibi tüter. Teselli bulup durduğu olduğu gibi, sel sel olan gözlerinin yaşında boğulduğu da olur. O, vatanına, namusuna, mukaddesatına gerektiğinde kurban verdiği yavrusunu armağan sayar ve teselli olur. Ya bir hiç uğruna ölene? İşte burada ananın dili tutulur.

Anadır, "Haydi oğlum, haydi git! Ya gazi ol, ya şehit" diyerek, her türlü fedakârlığı göstererek, gecesini gündüzüne katarak büyüttüğü, yemeyip yedirdiği, giymeyip giydirdiği, canından can, kanından kan verdiği aslanını, askerlik yaşına getirdiği civanını, vatan için şehit veren, şehit olan evlâdına ağıtlar yakıp türküler söyleyen...

Anadır, nice cihangiri doğuran. Anadır bu toprağın bağrında birer kale gibi duran…

Kim bilir kaç defa, gecenin ıssızlığında ve karanlığında kendimizi onun kucağına atmak istemişizdir.

Kim bilir kaç defa, bunalmışızdır da onun ümit ve teselli veren, sıcak, duru ve âdeta tılsımlı sinesine kendimizi salmış, ona sımsıkı sarılmış, onun bir şefkat esintisi sunan esrarlı mırıltısıyla hazdan hazza kanatlanmış ve huzurla gerinmişizdir.

O, bir vefa ve şefkat âbidesidir ki; ne çektiği zahmetlerin, ne göğüslediği sıkıntı ve çilelerin gırtlağına kadar dayanması, ne de evlât vefâsızlığının bir poyraz gibi esip ruhunu sarması, ona gurbetlerin en acısını yaşatması onu fıtratından sıyıramamıştır.

Ana vardır, dünyaya getirdiği yavruyu Hakk yoluna adayan…

Ana vardır, evlâdıyla âbideleşen, âdeta başı semaya ulaşan...

Ana vardır, firavun otağında bir milletin gözdesi… Ana vardır, sessiz, belirsiz ve meçhul, ama güller, çemenler yetiştiren... Ana vardır destanlara sığmayan; zihinlerde ve gönüllerde yer eden...

Ana vardır, huzuru ve rahatı sadece vermekte bulan, sevdikleri için hayatın getirdiği bütün sıkıntılara direnen, karşı koyan ve mücadeleyi hiçbir zaman elden bırakmayan…

Ana vardır, akla gelen her hatıranın bir çizik attığı yüreklerde, yıllar öncesinin görüntüsü ve güzelliğiyle, atıldığı düşkünler yurdunda ziyaret edilme hayaliyle yaşayan…

Ana vardır, yüzündeki her çizgide bir başkalık, bir sır gizli olan… Yaşadıklarını, görüp geçirdiklerini, çektiklerini, yüzündeki çizgilerle anlatan...

Ana vardır, yıllar yılı, bin bir cefaya, bin bir çileye sabrederek beslediği yavrularının her birini bir başka gurbete salan... Yüreğinin her köşesi onların hasretiyle için için yanan... Tek tek uçurduğu kuşlarının ardından hüzünlü bakışlarla ufku tarayan... Gün sayan... Bayramların gelmesini bekleyerek, onlara kavuşacağı günlerin umuduyla yaşayan... Arada, bir telefon sesiyle hasretliği bölünen, yürek yangınına su serpilen, teselli bulan...

Çocuk vardır, analarının yüzünü bir kez dahi olsa görmeyen, hatırlamayan, ana şefkatinin, ana sevgisinin ne olduğunu bilmeyen, bunu tatmaya fırsat bulamayan... Yüreğinde her an bu sevginin eksikliğini duyan, hisseden... "Anam yaşasaydı da, derdime ortak olsaydı, başımı göğsüne dayasaydım, o da beni kucaklasaydı, öpseydi, koklasaydı, o tatlı sesiyle 'Yavrum' deseydi" diyerek gözleri buğulanan...

Çocuk vardır, yetim ve öksüz… Gözlerinde çaresizlik, yüreklerinde hüzün, alınlarında endişe

çizgileri ile hayat mücadelesi veren… Bir küçücük tebessüme, şefkatle uzanan ele hasret, belki unutulmuş, ama yine de bir umut, hatırlanmayı bekleyen…

Çocuk vardır, gülmenin ne olduğunu unutmuş, gülse bile yüzünde gülücükler açmayan, gülüşleri yüzünde donan…

Çocuk vardır, çiçek vereceği, öpücükler konduracağı anası olmadığı için, kuytu köşelerde gizli gizli ağlayan…

'Ana' yücedir. "Toprak Ana"dır, "Ana Kucağı"dır, "Anavatan"dır, "Anadil"dir, "Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz"dır ve "Ana başa tâc imiş, her derde ilâc imiş/Bir evlât pîr olsa da, anaya muhtaç imiş." "Ağlarsa anam ağlar, gayrisi yalan ağlar"dır.

Biliriz ki, şefkat ve merhamet hissi kula önce anadandır; sevgi ve acımayı anaya veren yüce Yaratan'dır.

Anaları yar eyleyen, dualarını var eyleyen Allah'ım, bizleri hiçbir vakit dar eyleme. Efendimizin hürmet ettiği analar hürmetine, büyük anamız Hz. Hatice, Hz. Aişe hürmetine analarımızı affeyle.

Analarımızın yüzü suyu hürmetine bizleri de affeyle.

Hakkımızdaki hayır dualarını lütfen kabul eyle…

Bir Mikyas: Anne

Meltem Ertürk Abik

O bir anne;

Cenab-ı Hakk'ın şefkatinin bir lemasının kendinde tecelli ettiği. Dünyadaki tüm anneler gibi o tecelli sırrıyla evlâdına canını bile feda edebilen. Yaptıklarından hiçbir karşılık beklemeyen, fedakârlık timsali, numune-i imtisal.

O bir anne;

Çocuğuyla çocuklaşan, onunla oyunlar oynayan ve bundan bir çocuk kadar neşe alan. Ona diktiği elbiselerin kenarlarına kurdeleler yapıştırırken elbiseyi kendi giyecekmiş gibi mutlu olan.

O bir anne;

Yol gösteren, öğüt veren, evlâdının içine attığı eğitim tohumlarının bir ömür boyunca semere vermeye devam edeceği.

Ve ilk terbiyeci, ilk Allah dedirten, namazı ilk öğreten, hâl-i tavrıyla güzel ahlâkın dersini veren.

O bir anne;

Beyaz örtüsü ve nur yüzüyle evladının gözünün önünden hiç gitmeyen. Yapılan her harekette kendisi düşünülen. Kişi büyüse bile annesinin “terli soğuk su içme, üşütme, harama el uzatma, paylaş.” ve bunun gibi onlarca uyarılarının hep taze kaldığı.

O bir anne;

Cenab-ı Hakk’ın rububiyetini tanımada en güzel mikyas. Kendini de bir terbiye edici olarak düşündüğünde Allah’ın bizden ne istediğini en güzel şekilde anlayabilen ve davranışlarını ona göre şekillendiren. Meselâ yavrusu bir hata yapıp hatasını düzeltmeden annesinden yeni şeyler talep ettiğinde, bundan memnun olmayan. Önce hataları affettirmek fikrinden hareketle dualarına önce “estağfirullah” ile başlayan, sonra isteğini dile getiren.

Evlâdını affederek affetmeyi, yapılan iyiliklere teşekkür etmeyi, Rabbine şükrederek şükretmeyi, Kerim-i mutlak olan Allah’ın biz kullarına ikramdan hoşnut olmayı öğreten.

O bir anne;

Kendisi gibi bütün annelerin aynı şefkatle donatıldığı... En vahşi bir hayvanın bile anne olduğunda yavrusunu taşırken onu incitmemek için

gösterdiği itina ile bütün mahlukatın aynı ismin tecellisi olduğunu en güzel anlatan... Parçalayıcı özellikte olan dişlerin yavruya karşı bir anne şefkatiyle tutuluşu, hepsinin terbiyesi kabza-i tasarrufunda olan bir zata şahitlik eden...

O bir anne;

Bir anne evlâdını ateşe atmaktan nasıl zevk almazsa Allah'ın da kullarına azap etmekten içtinap ettiğini akla yaklaştıran.

O bir anne;

Gece uykularını ağlayan yavrusu için bölen. Evlâdı "annem" deyince, "buyur yavrum" diye cevap veren. Evlâdının isteğini yine onun menfaati olan şeye göre yerine getiren.

O bir anne;

Kendisi içine katılarak yapılan duaların kabule karin olduğu. Kendisine her zaman dua edilmesi gereken.

O bir anne;

Hukuku Allah tarafından koruma altına alınan.

O bir anne;

Onun vasıtasıyla hem dünya hem ahiret kazanılabilen. Ahiret için bir define hükmünde olan. Dünya saadeti ve rızıkta bereket için de onun rı-

zasını kazanıp, hayırlı duasını almanın bir anahtar hükmüne geçtiği.

O bir anne;

Muhabbetin en halisi kendisinde dercedilen. Bu muhabbetine karşı evlâdından bir karşılık istemeyen.

O bir anne;

Hayatını yavrusunun hayatına feda eden. Hanedeki bereket direği, rahmet vesilesi ve belâların def'ine vesile olan.

O bir anne;

Gözümüzün nuru, başımızın tacı, gönlümüzün ilâcı, her yaramıza merhem, her derdimize deva, her işimize kolaylık, her amelimizde kılavuz, dünya ve ahiretimizin duacısı, en hayırlı evlat yetiştiren.

Ve o bir anne;

Evlâdının yaptığı her amelinden kendi amel defterine hayırlar yazılan. Evlâdının dualarıyla kabri nurlanan, defteri amali kapanmayan…

Sen Geldiğinde Çoğalacak Hayatın Kelimeleri

Ayşe Nur Çalıkçı

Ve çağırdık seni hayatımızın en zorlu anlarında... Ve bekledik seni ümidimizin bittiğini sandığımız gündoğumlarında... Gülmeni, ağlamanı bekledik. Sevmeyi bekledik seni... Senin sevinmeni bekledik çoğu zaman...

Sana tutulmak hata mıydı? Seninle hayata tutunmak? Düşüncemizin şenliği, sakin umutların en bitmeyen duasıydın sen... Vaktin gelmemişti daha... Elden ele, yürekten yüreğe yol bulan bir başlangıca koyduk adını... Büyük bir inançla vuslat gününe koşmak düştü payımıza... En taze hayallerde sen vardın... En koyu karaltılarda senin beliren yüzün... Temizlenmeye yüz tutmuş bedenlere hazırlanan güzel gülüşün vardı. Bekletme sana ayarlanan düşleri... İçimizden geçen sesi duyuyorsan gel. Çaresiz kalmış yanımıza derman olacaksan gel haydi...

Ve zorlandık bekleyişin yolculuğunda... Terimler ıssız kaldı. Bedenler ve bedeller çaresiz... En çok

da biz tükettik çareleri... Çaresizlerin çaresine sığındık sonra... Ve kaldığımız yerden başladı yine hikayemiz... Hikayenin evveli de ahiri de sensin. Sen, uğruna çaba harcanan en harika emeksin. Ve sen sevgisin.

Sen çığlıklarını duyurduğunda dünyanın orta yerine, gelişinin keyfini süreceğiz... Çoğalacağız sen geldiğinde... Gülümseyişine bakacağız hayranlıkla... Bizi tanımaya çalıştığında buluşacağımız gözlerinden ayrılmayacağız. Üşüyen duygularının üstünü örtmek için ayrılmayacağız yanından... Kendimize ait düşüncelerin önünde sen, ardında yine sen olacaksın minik yüreğim... Makbul bir dua tutuşturur özlemimizi... Sen yola düşen en küçük yolcu, biz yolunu bekleyen bir çift yüreğiz şimdi... Bizim içimiz sen kokar, sen cennet kokarsın, biliriz. Avuçlarımızın göğe ulaştığı her anın hazzını yaşarız biz. Sen en güzel bahçelerde gül kokularını çekerken içine, biz senin nasıl koktuğunun hayaline tutunuruz.

İçimizdeki izlerden anlayacaksın sensizliğin yıllara neler yüklediğini... Ve yılların sen yokken nasıl zor geçtiğini... Sabır en emin yoldaşıdır bu bekleyişin... Ve selâmlayacağımız bir müjdenin el değmiş yanıdır sabır...

Sen gözlerini açtığında dünyaya, rengi değişecek hayatımızın... Özlemenin adı değişecek. Bekleyişlerin sonunda dirilecek yeniden ümitlerimiz.

Sen ellerini açıp kavuşturduğunda bedenimize, içimizden filiz verecek yeniden sevgimiz.

Oysa ne çok özledik seni... Seni özlediğimizi defalarca söylemeye çalıştık. Ve hâlâ seni beklemekteyiz... Gül diyarında güllerin en güzelinin yanında olduğunu bilmek de tesellisidir bu hayatın... Davet edildiğin bir sinenin sımsıcak yanıdır. Ürküttüğümüz kabuslardan seçtiğimiz bir vaktin öteki adıdır davet edildiğin. Adımlarının bize doğru olmasını diliyoruz şimdi. Kanayan kalbimizi tutmanı... Şefkatimizin bitmeyen yanına tutunmanı... Ve ellerimizi hiç bırakmamanı... Annen ve baban olmakla şereflenmeyi istiyoruz. İyiliğin yakanı hiç bırakmamasını... Zulmün yanına yaklaşmamasını... Cılız düşlerimizin seninle hayat bulmasını... Çocuk sineni doyasıya koklamak, kurduğun cümlelerin cevabı olmak ve seninle nasiplenmek hayattan...

Ve darmadağın olurken vakit... Gelişinle teslim alınsa kaleler ve gönlümüzü okşasan minicik ellerinle... Yüreğimizin sesini dinlesen, orada en çok kendinden bir şeyler bulacaksın. Yokluğundan hiç isyana yönelmeyen bir kalp bulacaksın içimizde... Seni emanet ettiğimizin adının çokça anıldığı...

Gece yarılarında ağladığını sandığımız düşlerden nasıl uyandığımızı bilmeni istedik. Kucağımızın hâlâ sensizlikten nasıl boş kaldığını... Henüz yaşa-

yamadığımız bu duygunun içinin hiçbir kelimeyle doldurulamadığını... Sakin ve sabırlı duruşumuzun sonunda saatlerin sana kavuşmaya ayarlı olduğu günlerin gelmesini bekledik. Ümit ettik geleceğini... En sevilenin yanında söyledik arzuhalimizi... En sevilenin adıyla çağırmak istedik seni...

Geceler sen kokardı, sen cennet kokardın, biliriz. Sen geldiğinde çoğalacak hayatın kelimeleri... Biz çoğalacağız. Vaatler tutulacak sen geldiğinde... Hayat verenin emanet ettiğine sadık kalacağız. Yoldaşın olacağız gözlerine haram bulaşmasın, ağzından kötü bir kelâm çıkmasın ve hainlik seni çemberine almasın diye... Dimdik durman için, sadık kalman için yüreğinin asıl sahibine... Güzel gülüşüne yaşamın hüzünleri değmesin diye duaya duracağız. Kirletilmesin diye en temiz duyguların, ahların kavgasına hiç bulaşma diye sığınacağız hayat verene... Ve sana hayat verene... Ve sana hayat verecek olana sığınacağız.

Sen çığlıklarını duyurduğunda dünyanın orta yerine, çoğalacağız. Ve değişecek özlemenin adı. Oysa ne çok bekledik seni... Anne demeni, baba diyerek koşmanı... Cennet kokunu çekmeyi en içimize... Cennet diyarından getirdiğin selâmı bekledik. Ve bekledik seni ümidimizin bittiğini sandığımız gündoğumlarında... Gülmeni, ağlamanı bekledik. Sevmeyi bekledik seni... Senin sevinmeni bekledik çoğu zaman... Kanayan kalbimizi

tutmanı istedik. En sevilenin adıyla çağırmak istedik seni...

Bekletme sana ayarlanan düşlerimizi... İçimizden geçen sesi duyuyorsan gel. Çaresiz kalmış yanımıza derman olacaksan gel haydi... Bekliyoruz geleceğinin müjdesini.... Özlüyoruz. Hem de çok özlüyoruz en çok da bize anne ve baba demeni...

Anne ve Çocuk

Pelin Pektaş

Bir bebek geldi dünyaya… Son derece aciz. Küçücük, yürüyemez, konuşamaz, sütten başka bir şeyle beslenemez. Bebeğin duyabileceği en güzel kokuya sahip, hayatta onu en çok sevecek, kollayacak olan kişi bebeği kucağına aldı, doyurdu, okşamaya bile kıyamadı.

Sevinçten döktüğü gözyaşlarının bebeğine değmesinden ve onu rahatsız etmesinden çok korktu. Annelik böyle bir şey demek ki dedi. Şefkat duygusunun insanın tüm hücrelerine dolması, yavrusunu gerçekten gözünden, gözyaşından sakınması… O zaman içinden "Ah annem" dedi.

Daha sonra "Bu benim mi?" diye defalarca sordu. Sevincini ifade edecek söz bulamıyordu bu sorudan başka. Günlerce sabahlara kadar uyuyamadı. İlk anne olduğu gün sevincinden sonraları da bebeğinin ihtiyaçlarını gidermekten.

Annelere çok tanıdık gelmiştir bu satırlar. Evet, ben de aynısını, hatta daha fazlasını yaşadım demişlerdir mutlaka.

Bebeklerini kucaklarına aldıkları ilk andan itibaren onların yaşadığı duyguları anlatmaya hangi sözler muktedirdir? Adı konulabilmiş midir bu duygunun? "Annelik"ten başka?

Kim bilir, bebek de annesinin kucağına ilk verildiğinde "işte benim yarım, tümüm, bu dünyadaki yoldaşım, ben ona şimdi çok muhtacım, ömür boyu baş tacım" diye hissetmiş midir?

Efendimiz (s.a.s.); "Cennet annelerin ayakları altındadır," derken gerçekten bize ne kadar büyük bir hakikati ifade etmiş.

Bu dünyadaki en büyük emel olan rıza-i ilâhî, onun sonucu olan cennet ve bunun da anne rızasına bağlı olması.

Anne... Rabbimizin insan neslinin dünyaya gelişine vesile kıldığı kimse... Sadece bu yönü bile ne kadar ulvî. Bu vazifenin verildiği şahıs tabii ki özel birtakım donanımlara da sahip olacaktır. Bir insanın dünyaya gelmesi, yetiştirilmesi ne kadar önemli ise, bu işin verildiği anne de en az o kadar önemlidir.

Anne demek; sevgi, şefkat, sığınak demektir. Şefkat, nasıl bir duygudur ki; bir tavuğun bile kendi-

sini tilkinin önüne atmasına sebep olur, küçücük civcivlerini korumak için? Şefkat nasıl yüce bir duygudur ki; insana onca fedakârlık yaptırır?

Evet, şefkat, aşktan bile güçlü bir duygudur. Anneler bu yüzden yavrularını dünyadaki her şeyden çok daha fazla severler. Ve yine bu güçlü ve aşktan daha güçlü olan şefkat duygusu sayesinde yavrularını kendilerine öyle çekerler ki, aslında kimse bir kimseyi annesinden daha fazla sevemez. Anne merkezdir.

Güneşe sormuşlar; "Gezegenleri etrafında nasıl döndürüyorsun?" diye... "Ben kendi etrafımda daha hızlı dönerek" diye cevap vermiş. Anneler böyledir işte. Hep hareket halindedir. Evdeki herkesin ihtiyacını düşünen, giderilmesi için elinden geleni yapan.

Yavrularım hep mutlu olsunlar diye çırpınıp duran da annedir. Bu yolda belki bazen hatalar da yapılır ama niyet tertemiz değil midir?

Belki de bu yüzden araçların ister istemez çıkacakları yola ana yol, kumanda merkezine ana merkez isimleri verilmiş. Aile bir vücutsa, anne vücudun kalbidir... Derleyen, toparlayan odur aile içindekileri.

Çocuk ve anne, su ve suyun yatağı gibidirler. Önüne set çekilse de su gelir, yatağını bulur. Çocuk ve anne bir bütünün ayrılamaz iki parçasıdır

ve bedenen ayrı düşseler de kalplerin tamamen kopması henüz vuku bulmamıştır. Kıyamete kadar da bulmayacaktır belki de...

Anne ve çocuk böyledir işte... Allah'ın insanlığa verdiği en güzel duyguların aralarında yaşandığı, görünmez, bilinmez, anlaşılamaz bağlarla birbirine bağladığı iki varlık... Tarifi imkânsız belki...

Anne Olunca Anlarsın

Dilşad Aktaş

Büyüme çağlarımızda annelerimizin bazı endişelerini, üzüntülerini yersiz bulur, olayları abarttıklarını düşünürdük. O kadar merak edecek ne olduğunu bir türlü kavrayamazdık. Böyle anlarda annelerimiz bizlere dönüp, kendilerinden emin bir edayla "Anne olunca anlarsın" derlerdi. Ancak bu sözü bile tam idrak edemez, anne olduktan sonra olaylara vereceğimiz tepkilerin şimdikinden farklı olacağına inanamazdık. Nasıl olur da anne olmak insanı baştan aşağı değiştirirdi? Başka bir varlığa kendi canından bile daha fazla değer verilebilir miydi? Bir başkası için hiç karşılık beklemeksizin o kadar çok fedakârlık yapılabilir miydi?

Tüm bunları gerçekten de ancak anne olduğunda anlar insan. Anneler, her zamanki gibi haklı çıkmışlardır. Bir de bakarsınız ki annenizin size garip veya olağanüstü gelen tepkilerinin aynısını siz de sergilemektesinizdir. Hatta şunu söyleye-

bilirim ki bu değişim, çocuğunuzu henüz kucağınıza dahi almadan, bir anne adayı olduğunuzu öğrendiğiniz anda başlamıştır. İçinizde minik bir kalbin attığını bildiğiniz an her şey değişir. Karşıdan karşıya geçerken defalarca acaba gelen araç var mı diye yolu kontrol ettiğinizi fark edersiniz. Eskiden size araba çarpsa, yanacak can, canınız değilmiş gibi... Ancak bu bambaşka bir durumdur. Sevgi ve sorumluluğunuz öyle büyüktür ki, kendi canınız ikinci plânda kalır.

"Anne" deyince insanın aklına gelen ilk kelimeler "şefkat" ve bu şefkatten doğan "fedakârlık"tır. Gerçekten de annelerin evlâtları için yaptıkları fedakârlıklar akıl almaz boyutlardadır. Anneliğe hazırlanış döneminde, kadınlar özveride bulunmaya başlar. Sadece sağlıklı bir yavru sahibi olmak gayesiyle yıllarca sürdürülmüş kötü alışkanlıklar dahi bırakılabilir. Hiçbir şekilde sigaradan vazgeçemeyen bir kadın, bebeği için bu kararı verebilir. Fazla kafein almamak için çok sevse de çay, kahve, kola gibi içecekleri azaltabilir. Tüm bunları bir kadın, henüz annelik provaları yaptığı sırada, yani bebeğini kucağına alıp sıkı sıkı sarılmadan önce dahi yapabilir. Oysa yavrusu onun için henüz bir yabancıdan farksızdır, daha neye benzediğini bile bilmemektedir. Lâkin Allah Teâlâ, kadının gönlüne yaratılışında evlâtlarına karşı şefkat tohumlarını ekmiş; bu tohumlar,

kalplerde bebek sahibi olunacağı öğrenildiği an yeşermeye başlamıştır. Bebekler kucağa alınıp mis kokuları içlere çekildiğinde bu tohumlar büyüme sürecini tamamlar ve meyve vermeye başlar. Artık anne- evlât arasında öyle sıkı bir bağ vardır ki tarif edilemez.

Bir anne olarak hayatınızda çok önemli bir yer işgal etmeye başlar, bu kendi çok küçük ama ihtiyaçları büyük canlı. Bundan bir sene önce yaşamınızda böyle bir varlığın olmadığını aklınıza bile getiremezsiniz. Uykusuz geceler, susturulamayan ağlamalar, binbir meşakkat sonrası bir de bakarsınız ki yavrunuz artık size gülücükler atmaya başlamıştır; her şeyi bir anda unutursunuz. Bir türlü düşürülemeyen ateşler, hastaneye koşuşturmalar, etrafa püskürtülen ilâçlar sonrası yavrunuz size anne demeye başlar, bir anne sözcüğünde her şeyi unutursunuz. Yapıp yapıp yediremediğiniz yemekler, kırılan dökülen eşyalar, hiç bitmeyen oyuncak dağınıklıkları içerisinde çocuğunuz boynunuza sarılıp yanağınıza bir öpücük kondurur, her şeyi unutursunuz. Masa başında geçirilen saatler, heceleye heceleye yapılan okumalar, vaktinde hazırlanmayan çantalar, evde unutulan ödevler sonrası çocuğunuz kargacık burgacık harflerle sizin için bir şiir yazar her şeyi unutursunuz. Binbir emekle büyütür, evlendirir, her sıkıntısında ondan daha çok üzülür, endişelenirsiniz, çocuğu-

nuz sizi ziyarete gelir, torunlarınızı kucağınıza alıp hoplattığınızda her şeyi unutursunuz. Annelik bir ömür boyu yapılan binlerce fedakârlık ve küçük şeylerden gelen inanılmaz büyük bir mutluluktur.

Yaratıcımız, sadece insanlara değil tüm canlılara, yavrularına karşı bir şefkat hissi vererek doğada muhteşem bir denge kurmuştur. Değerli bir aile büyüğümün evindeki bir çiçeğin davranış şekli, bir anne olarak gözlerimi yaşartmaya yetmişti örneğin. Çiçeğin belli bir zaman sonra saksısında yavrusu çıkmaya başlıyor ve işte o an, anne çiçek artık gelişmeyi bırakıyor. Yavru çiçeğe yer kalmaz endişesi taşıyan anne çiçeği ancak başka bir saksıya alırsanız büyümeye devam ediyor. Ve bu durum saksılar ne kadar büyük olursa olsun değişmiyor. Hayvanlar âleminden de ibret verici manzaralar hemen gelir aklımıza. Kendi küçücük bedenlerine bakmadan anne kuşların yavrularını düşmanlarına karşı korumaları, çocuklarına yiyecek bulmak için anne aslanların verdikleri uğraşları, sakat yavrusu için sürüden ayrılmayı göze alan anne fili hatırlayıveririz. Bunların yanında bir belgeselde denk geldiğim bir manzara vardır ki yürek parçalayıcıdır. Maymunlar arasında hem de en vahşi tür olarak bilinen babunlara aittir zihnimize kazınan bu görüntüler: Yavrusu ölen bir anne babunun davranışları izlenir günler boyunca. Bu duruma çok üzülen ve çocuğunun

öldüğünü kabullenemeyen anne babun hâlâ canlıymış gibi yavrusunu dolaştırmaya devam eder. Nereye gitse yanında taşır. Anne babun, artık yavrusu çürüyüp parçalandığı halde uzunca bir süre onun tüylerini temizlemeye vs. devam eder. En vahşi maymun türünün evlâdıyla olan bağının ne derece kuvvetli olduğunu ispatlar bu acıklı görüntüler...

Bir çiçek kendi kendine böyle bir karar alamayacağı, anne kuş kalbinde bu cesareti kendi kendine bulamayacağı gibi; daha önce kolay uyanmayan bir kadın da anne olur olmaz evlâdının beşiğinden gelen en ufak sesi kendi gayretleri sonucu duyamaz, koca bir ömrü yavrusu için feda edemez. Yarattıklarına karşı son derece merhametli olan Yüce Zat'ın tüm anneleri böyle programladığının göstergesidir tüm bunlar...

Annelerin evlâtlarına karşı hissettikleri şefkati, merhameti toplasanız Allah'ın kullarına karşı olan şefkatinin yanında denizde katre misali kalırmış denir. İşte bu rahmetin enginliği de ancak anne olunca anlaşılıyor. Ey rahmeti bol padişah, hepimize sonsuz rahmetinle muamele et...(Amin)

Ve Rabbim; annelere anneliği, yavrulara evlât olduklarını, hiçbir şeyin ve hiç kimsenin unutturmasına fırsat verme.

Anne Kalbi

Halise Çiftçi

Eşyalar yerleştirilmiş, perdeler takılmış, sehpa, masa örtüleri örtülmüş, bardaklar mutfak dolaplarına dizilmiş, mutfağın kabartmalı halısı serilmişti. Annesi sermişti o halıyı. Sonra da demek ki üstüne basmış, ayak izleri çıkmıştı. Yeni terliğini çıkarttı, annesinin ayak izlerine bastı. Annem basmış, onun izi diye…

Yeni evindeydi. Her şey yeniydi. Koltuklar, eflâtun perde, turuncu oda, çiçekli masa örtüsü, oyalı tülbent, dantelli havlu, rengârenk kahvaltı tabakları. Yatağı, yüzü, aynadaki aksi. Bir tek diş fırçası eskiydi. Evden çıkarken son anda ona gözü ilişmiş el çantasına atıvermişti.

Her evin bir kokusu olduğunu çocukluktan beri fark ederdi. Girip çıktığı evlerde ev kokusunun peşine düşer, benzetmeler yapardı. Kendi evinin kokusu bile henüz yeniydi. Sabun, soğan, kolonya, kızartma, insan kokusu henüz birbirine

girmemiş, ev kokusu olmamıştı. Ev yeni eşya kokuyordu sadece.

Akılla kalbin her zaman hep beraber yolculuğa çıkmadığını, kalbin de kendi başına buyruk bir yanının olduğunu, sonra yolunu kaybettiğinde oturup ağladığını anlatamıyordu ki kimseye. Herkes kızının mürüvvetini gördüğünden, hayatın düzeninin böyle kurulduğundan, artık onun da yetişkin olduğundan, kendi evi, kendi dünyasında yaşaması gerektiğinden, buna boyun eğip alışmasından, onun evinde mutlu olmasıyla yetinmesi gerektiğinden bahsediyordu. Ya da akıl böyle diyordu...

Ama kimse sabah kahvaltıya artık onu bin bir nazla kaldırmamanın ne demek olduğunu bilmiyordu. Sofraya bir bardak, bir çatal, kaşık eksik koymanın, evde kalmış eşyalarını koklamanın, akşam iş dönüşü onu artık bekleyememenin, beraber bulaşık yıkarken dertleşememenin, aynı başörtüyü sırayla örtememenin, televizyon seyrederken dizine koyduğu başını okşayamamanın, beraber yaz tatillerinde dantel örememenin, telaşlı misafir hazırlıklarında una birlikte bulanamamanın, evdeki onun kokusunu, gülüşünü, özlemenin ne demek olduğunu bilmiyordu.

O artık misafir olarak geldiğinde her seferinde yeniden 'ya neden gidiyor' diye, arkasından ağlamanın... Bir türlü bu gitmelere alışamamanın,

telefonda acaba iyi mi diye sesini dinlemenin, için dışın özlem kesilmesinin, hiçbir şeyin evdeki gibi olmamasının ne demek olduğunu kimse bilmiyordu.

Akıl 'tamam böyle olması gerekir' derken, kalbin 'peki içimdeki yangın ne' diye sormasının ne demek olduğunu kimse bilmiyordu... Kimse...

Kalbimle aklımı ona hayır dualarda buluşturabildim nihayet. Rabbim, Senin kullarına merhametin ve sevgin öyle büyük ki, anne kalbinin telâşını hoş gör. Yuvalarına rahmeti ve sevgiyi hâkim kıl, Sana yakın et yeter ki.

Anne kalbinin imtihanlarından biri de bu olsa gerek. Rabbim, imtihanlarımızı kolay eyle.

Şairlerin Diliyle Anne Sevgisi

Mustafa Özçelik

Ana başa taç imiş
Her derde ilâç imiş
Bir evlât pîr olsa da
Anaya muhtaç imiş

Hüseyin Nail Kubalı

Şiirin vazgeçilmez teması

İnsanoğlu, en yoğun ve içten duygularını şiirle dile getirir. Bu yüzden kadın, eş ve anne olarak da şiirin tarih boyunca en vazgeçilmez temasıdır. Bu vazgeçilmezlikte kadının sembolize ettiği bu iki değerlilik, diğer kavramları da içinde taşır. Yani şiirin hasret, gurbet, fedakârlık, kahramanlık, şefkat, koruyuculuk, bağışlayıcılık sonuçta kadın etrafında anlam kazanan kavramlardır. Meselâ vatan kavramı bile anneyle özdeşleşir. Çünkü, yaşadığımız toprağın adı "anavatan"dır.

Bu yüzden, şiir tarihimiz incelendiğinde kadın kavramıyla ilgili sayfalarca söz söylemek gereke-

cektir. Ama konuyu sınırlandırma mecburiyeti dolayısıyla biz bu yazıda kadını daha çok "anne" sıfatıyla ele alacağız ve şiirimizde bu kavramın kullanılış şekillerine değineceğiz.

Şiirimizde anne teması

Edebiyatımızın en eski ürünleri Sözlü Edebiyat devrine ait destanlardır. Kadın, bu tür eserlerde hem eş hem de anne sıfatıyla karşımıza çıkar. Her iki durumda da yüceltilir. Kutsal bir varlık olarak ele alınır. Değerli, sevgi ve saygıya lâyık bir varlık olarak görülür. Eşine bağlı, devamlı onun yanında, onun en büyük destekçisi, hayat yoldaşıdır. Ana olarak da fedakârlık anıtıdır. İlk Türk şairi sayılan Aprıncır Tigin şiirlerinin birinde anası için şöyle der:

> "Sen bütün övgülere değersin anacağım,
> Ben acizim bu kadarını söyleyebildim."

İslâmiyet, kadının her türlü insanî haklardan yoksun bulunduğu, ezildiği bir toplumsal ortamda hayat buldu. Kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü böylesi bir vahşet ortamında İslâm, ilk zihniyet değişimini kadın konusunda yaptı. Onu önce insan, sonra eş ve anne sıfatıyla seçkin bir konuma getirdi. "Cennet, anaların ayakları altındadır" hadisi İslâm'ın kadına bakış konusundaki en çarpıcı ifadelerden biridir.

Bu değeriyle şiirlerde ve diğer edebi metinlerde yerini aldı. Meselâ, Boğaç Han'ın;

"Ak pürçekli, izzetli canım anam"

Sözleri kadının ana olarak; yine Dirse Han'ın;

"Beri gel, başımın bahtı, evimin tahtı"

Sözleri de eş olarak nasıl algılandığının bir göstergesidir.

Kadın, Osmanlı devri edebiyatına kadar hep bir müşahhas bir varlık olarak bu şekilde ele alındı. Yani şiirlerde hep eş ve anne olarak işlendi. Divan, Halk ve Tekke edebiyatı döneminde ise, asıl nitelik mücerretlik olduğu için kadın da müşahhas varlığından soyuldu. Görünüşte hayatın içinde olmadı ama daha kutlu bir işin öznesi haline getirildi. Sûfî bir yorum çerçevesinde maddî aşktan manevî aşka yükselten bir varlık olarak görüldü. Bu yüzden biz, kadını bilhassa Divan ve Tasavvuf edebiyatında somut varlığıyla hele anne olarak göremeyiz. Kadın, bu edebiyatlarda Sabrî'nin;

"Aşk, ko dursun mecazi ise de gönlünde"

Beytinde söylediği gibi, sevgili vasfıyla sevenin mecazî aşktan hakikî aşka geçmesinde bir köprü hüviyetindedir. Ama bu durumla da yine çok seçkin, uğruna her türlü fedakârlığın yapılabildiği, çok sevilen bir varlık durumundadır.

Halk şiiri daha müşahhas bir yapıda olsa bile onda da kadın yine anne olmaktan çok bir sevgili olarak anlatılmıştır:

Ama kadın, bu haliyle de çok saygın bir yerdedir. Tertemiz bir sevginin muhatabıdır. Çoğu zaman da yine Karacoğlan'ın şu mısralarında da görüldüğü gibi sonuçta insanı olgunlaştırmakta, yüreğini hakikate açmaktadır:

"Bana güzel sever diye tan ederler,
Benim Hak'tan özge sevdiğim mi var?"

Tanzimat dönemi Osmanlı'nın yıkılış sürecine girdiği ve Batı'dan pek çok yeni kavramın girdiği bir dönemdir. Meselâ "vatan" kavramı bu devirden itibaren anne ve sevgili benzetmesiyle şiirlerin vazgeçilmez teması olur. Vatan; annedir, vatandaşlar ise onun çocuklarıdır.

Bu güzellikte hiç bu çağında
Yakışır mıydı boynuna o kefen
Cisminin her mesâmı yâre iken
Tuttun evlâdını kucağında
Sen gidersen bizi kalır sanma

Böylece tehlike içerisindeki vatan, sevgili gibi sevilen ve ana gibi sayılan bir varlık şekilde algılanır. Vatandaşlar ise onun çocuklarıdır.

Yirminci yüz yıl şiiri ise, kadının yoğunluklu olarak anne sıfatıyla ele alındığı bir şiirdir. Kadın, bu ve bundan sonraki dönemlerde modernizmin etkisiyle sevgili sıfatı manevilik noktasında muhteva yoksulluğuna uğrasa bile, anne sıfatıyla çok zengin çağrışımların, derin anlamların konusu olur. Anne sevgisi, anne hasreti, anneye bağlılık, annenin fedakârlığı, şefkati, merhameti, koruyuculuğu... sıkça işlenen temalara dönüşür.

Çocuk diliyle anne

Bu anlamda anne şiirleri yazan pek çok şairimiz vardır. Bunlar arasında bu temayı bütün boyutlarıyla işleyenler arasında pek çok isim sayabiliriz. Bu şairlerden aldığımız şu mısralar, bize çok renkli bir anne fotoğrafı çıkarır:

"Kimin kalbi senin için hep vurur/Saatlerce sana bakıp doyamaz" (Ali Ulvi Elöve), "Ve annem, anneciğim/Tepeleri karlı yüce dağlar gibi heybetledir" (Arif Ay), "Anne ne olur/Eksilme hiç başımızdan" (Cahit Zarifoğlu), "Siyah gecelerde sen gün ışığı/Yola düşsem kanadımsın, kolumsun" (Feyzi Halıcı), "Sen suyu tükenmeyen bir göldün" (Gültekin Sâmanoğlu), "Bakışın güneş gibi ısıtır içimizi/Gülüşün aydınlatır üzgün kalpleri anne (Halide Nusret Zorlutuna), "Saçlarımı sevgi ile okşayan/Elindir anneciğim/Doğruluğu dürüstlüğü anlatan/Dilindir anneci-

ğim” (Adnan Ardağı), “Ben bir küçük çocuğum yedi yaşında/Sen benim biricik güzel annemsin” (Hamit Macit Selekler), “Bu mutluluk, bu düzen, bu bitmeyen aydınlık/Anamın yüzü suyu hürmetinedir.” (Yavuz Bülent Bakiler)

Anne diliyle çocuk

Anneye duyulan sevgi sadece evlât diliyle ve bakışıyla anlatılmaz. Anne gözüyle evlât anlatımı da yer alır şiirlerde. Anne de çocuğu için hâl ve gönül diliyle sürdürdüğü konuşmasını kimi zaman söze dönüştürür. Behçet Kemal Çağlar’ın ifadesiyle; “sevginin en kutsalı”, “Anam” diyen seste ise “Çocuğum” kelimesi de “dünyadaki en sevimli beste”dir. O yüzden yaşamak “anne” diyebilmek ve “çocuğum” diyebilmektir: “Sevdiğin kuşları gördüm. Uçtular/Onların sesini duydu/Seni sordular bana yavrum” (Ahmet Kutsi Tecer), “İlk kundağın ben oldum yavrum/İlk oyuncağın ben oldum” (Arif Nihat Asya), “Sen, bir çiçeksin/Annen saksı/Azıcık hastalansan/Odalar yaslı” (Behçet Necatigil), “Gel bir çiçek ol sen yavrum/Kendi ülkenin renginde/Şu yeryüzü demetinde” (Tahsin Saraç), “Uyan artık gül çiçeğim/Sabah oldu gün ışıldar/Gül goncası dudağından/Yuvama mutluluk sızar.” (Aysen Akdemir)

Sonuç

Modern çağda çok az bir kesimde de olsa kadını "anne", "eş" ve "kardeş" olarak algılamanın dışında onu değersizleştiren algılama biçimleri de oluşmuştur. Fakat bunlar, elbette ki kalıcı anlayış biçimleri değildir. Hele de bizim toplumumuzda... Çünkü bu yazıda da özetlemeye çalıştığımız gibi, kadın kavramı bizim dünyamızda her zaman olumlu çağrışımları ifade eder. Anne, kadın, şiirimizin en zengin damarıdır ve böyle olmaya da devam edecektir.